

Een amfibieënstek in je tuin

Water in je tuin, of het nu een poel is die zich van nature met water vult of een aangelegde tuinvijver met vijverfolie, het geeft je tuin iets bijzonder. Niet enkel voor jezelf, maar ook voor dieren. Indien de vijver goed aangelegd is, kan je poel of vijver een heus leefgebied worden voor kikkers, padden en salamanders. Zo draag je bij aan het behoud van bijzondere Limburgse soorten.

Land en water

De amfibieën die je in de tuin kunt aantreffen, paren in het water. De eieren worden eitje per eitje (salamanders), in snoeren (padden) of klompen (kikkers) op de bodem van het water of tussen waterplanten afgezet. Uit de eitjes komen larven te voorschijn die een gedaanteverwisseling ondergaan. Het volwassen dier ziet er dus heel anders uit dan de larve.

Na de voortplanting verlaten de amfibieën het water en leven ze op het land. Omdat ze een waterdoorlaatbare huid hebben, blijven amfibieën wel steeds in de nabijheid van water of op plaatsen waar de lucht vochtig genoeg is.

Volwassen kikkers, padden en salamanders hebben verschillende deelgebieden nodig om te overleven: het "voortplantingshabitat" waar de eieren afgezet worden en de larven opgroeien, het "zomerhabitat" waar de jonge en volwassen dieren voedsel en beschutting vinden en een "winterhabitat" voor de winterslaap. Die gebieden moeten met elkaar verbonden zijn. Daarom is de aanwezigheid van kleine landschapelementen, boomstronken, steenhopen, spleten en barsten in muren belangrijk.

Salamanders

Salamanders herken je aan hun langgerekt lichaam en de staart. Door de golvende bewegingen van die staart verplaatst het dier zich vlot door het water. Typisch is het bruiloftskleed van de mannetjes tijdens de paartijd. Ze ontwikkelen dan grote rugkammen en/of staartzomen en

worden veel kleuriger. Het mannetje voert een dans op om de aandacht van het vrouwtje te trekken.

De vrouwtjes zijn in het algemeen iets groter dan de mannetjes. In je tuin kun je de alpenwatersalamander, kleine watersalamander en vinpootsalamander aantreffen.

De alpenwatersalamander komt algemeen voor. Het is een middelgrote salamander (tot 11cm) met een opvallende gele, oranje of oranje-rode buik zonder vlekken.

De vinpootsalamander is de kleinste salamander. In het voorjaar zijn de mannetjes goed te herkennen aan de zwemvliezen tussen de achtertenen en een draadje aan het uiteinde van de staart. De soort is vrij variabel van kleur, maar door de ongekleurde, rozige keel kun je deze soort van de kleine watersalamander onderscheiden.

De naam van de kleine watersalamander zet ons op het verkeerde spoor. De soort is verre van klein (hij kan 10cm groot worden) en leeft niet enkel in water. De kleine watersalamander heeft een zeer korte voortplantingsperiode: van april tot einde mei. Typisch zijn de vuilwitte buik met brede, geeloranje lengtestreep en bruine vlekken.

Kikkers en padden

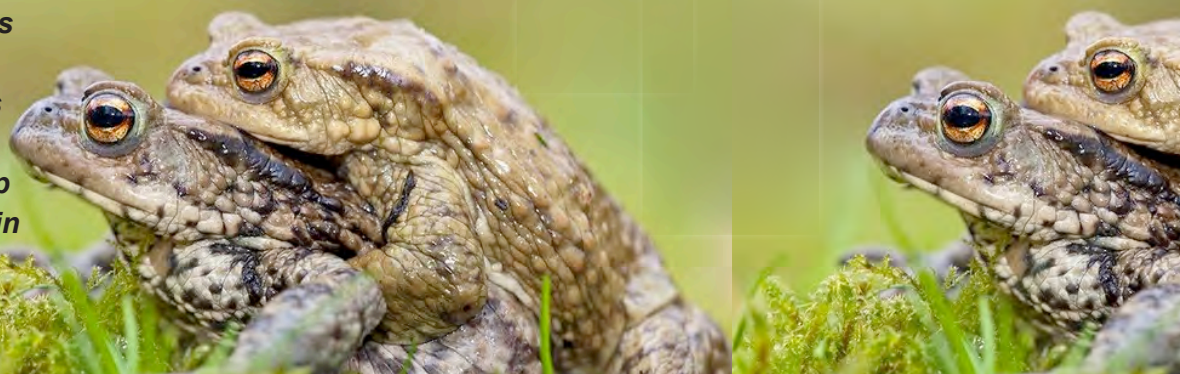
Terwijl salamanders partners aantrekken met een fraaie uitdossing, moeten kikkers en padden het hebben van kabaal maken. Met hun roep trekken ze vrouwtjes aan en bewaken ze hun territorium. De geluiden maken het mogelijk om soorten te herkennen. De kwaakgeluiden van de gewone pad zijn kort en zacht en lijken wat op die van de meerkoet.

Groene kikkers doen dan weer zo hun best dat sommige mensen er niet van kunnen slapen.

Kikkers en padden hebben een gedrongen lichaam en geen staart. De mannetjes omklemmen de vrouwtjes met hun voorpoten op weg naar of in het water.

In je tuin kun je de bruine kikker, de gewone pad en de "groene kikker" tegenkomen. De gewone pad is vrij groot

De mannetjes omklemmen de vrouwtjes met hun voorpoten op weg naar of in het water.

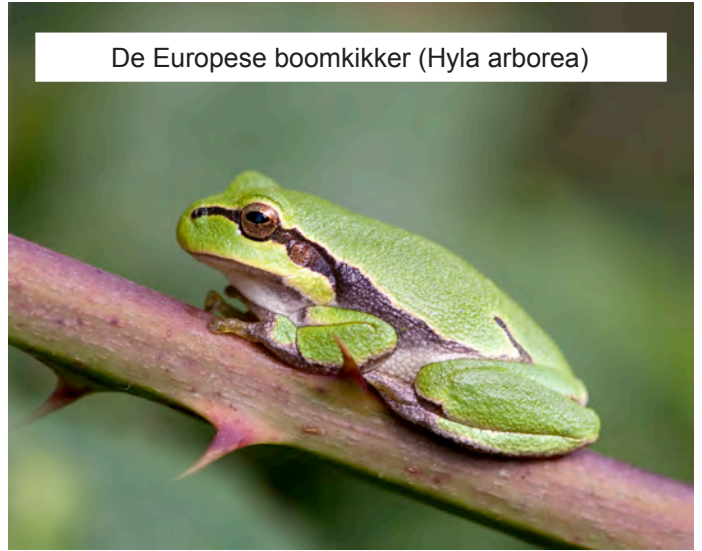

1. Kamsalamander	5. Kleine watersalamander	9. Bastaardkikker
2. Alpenwatersalamander	6. Bruine kikker	10. Meerkikker
3. Poelkikker	7. Vinpootsalamander	11. Boomkikker
4. Groene kikker	8. Parende padden	

De kamsalamander (*Triturus cristatus*)

De Europese boomkikker (*Hyla arborea*)

en fors en heeft een opvallend wrattige huid. Ook de ogen vallen op. Die zijn koperrood of goud en hebben horizontale pupillen. De eiersnoeren van de pad kunnen 4 meter lang zijn en wel 8000 eieren bevatten. De gewone pad heeft nog een ander triest record op zijn palmares staan: het dier wordt het vaakst aangereden op de Vlaamse wegen tijdens de trek naar de voortplantingsgebieden.

“De bruine kikker” ontwaakt als eerste (doorgaans rond half februari) uit de winterslaap. Deze vrij grote, stevige kikker komt algemeen voor. Kenmerkend zijn de helderbruine rug met bruinzwarte vlekken en de donkere, bruinzwarte vlek tussen oog en voorpoot.

“De groene kikker” ten slotte bestaat eigenlijk niet. Het is een verzamelnaam voor verschillende soorten. Onderzoekers spreken van het groene kikkercomplex met als leden de poelkikker en meerkikker en een hybride (een kruising), namelijk de bastaardkikker. Deze soorten onderling onderscheiden is niet zo eenvoudig. De meerkikker of grote groene kikker is de grootste soort en een echte kabaalmaker.

Twee buitenbeentjes

De kamsalamander en boomkikker zijn twee buitenbeentjes. Deze soorten vind je niet courant in de

tuin, maar wanneer tuinen in of nabij leefgebieden liggen, kan de tuinpoel of -vijver wel bijdragen tot de bescherming van deze zeldzame soorten. De kamsalamander dankt zijn naam aan het feit dat het mannetje in het voorjaar een getande rugkam heeft. Een ander belangrijk kenmerk is de oranje buik met een onregelmatig patroon van zwarte vlekken. Dat vlekkenpatroon is voor elk individu uniek. De kamsalamander is onze grootste inheemse watersalamander en heeft een voorkeur voor kleinschalige landschappen. Hij wordt ook weleens “waterdraakje” genoemd.

De boomkikker is dan weer klein. Kenmerkend zijn de vingers en tenen die aan de uiteinden voorzien zijn van zuignapachtige hechtschijfjes. Hiermee kan hij in bomen en struiken klimmen. De rug is doorgaans grasgroen. De kamsalamander en boomkikker zijn Europees beschermde soorten waar in Limburg al jaren sterk op ingezet wordt. In 1985 waren er van de boomkikker nog maar vier populaties gekend, namelijk in Maasmechelen, Zonhoven, Genk en Diepenbeek. Dankzij de inzet van natuurverenigingen, de Vlaamse overheid en de provincie ziet de situatie er nu rooskleuriger uit.

Meer info: www.hylawerkgroep.be
www.ravon.nl
www.natuurpunt.be

Leven in je vijver: tips en tricks

Welke amfibieën je tuin aantrekt, hangt af van waar je woont. De verschillende soorten hebben ook allemaal hun eigen behoeften. Maar met deze tips maak je je tuin alvast amfibievriendelijk.

- *Je vijver moet minstens de helft van de dag in de zon liggen.*
- *Zorg voor zacht glooiende oevers en een onregelmatige vorm zodat de dieren in en uit het water kunnen.*
- *Voorzie verschillende dieptes, met een dieper gedeelte (80-120 cm) waar dieren kunnen overwinteren en een ondiep, sneller opwarmend deel voor het afzetten van eieren en het overleven van larven.*
- *Onderwaterplanten zorgen voor zuurstof en beschutting. Vermijd wel exoten.*
- *Houd de vijver visvrij: vissen eten de eitjes en larven van amfibieën op.*
- *In de tuin moeten ook kleine rommelhoekjes aanwezig zijn van houtblokken, losse stenen of snoeihout. Daar kunnen amfibieën schuilen en overwinteren.*
- *Gebruik geen bestrijdingsmiddelen.*
- *Amfibieën zullen de vijver vanzelf vinden, zet geen dieren uit!*